

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

223101010

Inventář

Archivní pomůcka č. 563

NAD č. 2035

Značka fondu: NF MAV Osvračín

Národní fronta - místní akční výbor Osvračín

1948-1952

Zpracoval: Žáčková Monika

Horšovský Týn 2020

Obsah

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Národní fronta Místní akční výbor Osvračín (Osvračín, Domažlice, Česko), 1948-1954	3
II. Dějiny archivního souboru	7
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Tematický popis archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	8
Příloha: Seznam použitých zkratk	9
Jednotky popisu	10
Orgány MAV NF	10
Úřední agenda MAV NF	10

I. Dějiny původce archivního souboru

Národní fronta Místní akční výbor Osvračín (Osvračín, Domažlice, Česko), 1948-1954

Preferovaná forma jména: Národní fronta Místní akční výbor Osvračín (Osvračín, Domažlice, Česko), 1948-1954

Typ preferované formy jména: jméno úřední

Datace použití jména od-do: 1948 - 1954

Variantská forma jména: NF MAV Osvračín

Datum vzniku: 1948

Datum zániku: 1954

Nástupce: Národní fronta Místní výbor Osvračín (Osvračín, Domažlice, Česko), 1954-1990

Sídlo

Sídlo: Osvračín (Domažlice, Česko)

Charakteristika:

místní orgán sdružení politických stran a společenských organizací

Dějiny původce:

Národní fronta, ustavená již na jaře roku 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu. Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSC).

Ustavující schůze Místního akčního výboru Národní fronty v Osvračíně se konala 26. února 1948. Okresní akční výbor Národní fronty (OAV NF) v Horšovském Týně s původním návrhem na složení MAV NF nesouhlasil, podle zápisu ze schůze OAV NF z 4. března 1948 požadoval utvoření nového MAV NF. Po provedení několika změn OAV NF schválil MAV NF v Osvračíně 9. března 1948. Předsedou se stal Václav Mensa, místopředsedou Jan Altman a jednatelem Josef Chval. MAV NF pracoval jako sedmičlenný, ostatními členy výboru se stali Josef Tomášek, Josef Kasl, František Nozar a Franišek Kastl. Vzhledem k torzu dochovaných archiválií se o dalším složení MAV NF v tomto archivním fondu nenachází žádné informace, je pouze zřejmé, že i v roce 1949 funkci předsedy zastával Václav Mensa, v roce 1950 již Josef Borník. Jednatelem je v roce 1950 stále uváděn Josef Chval.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců komunistické strany. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. V Osvračíně zasáhla „očista“ především členy místního národního výboru (MNV). Mimo to MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, vystavoval potvrzení k vydání či odebrání honebních lístků, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu politiky Národní fronty. Podle zprávy o činnosti MAV NF nenastal žádný případ vystěhování ze zemědělské usedlosti. MAV NF se zabýval přípravou a organizací voleb do zákonodárných i zastupitelských sborů, pořádáním celonárodních oslav v obci a kontrolou výrobních zemědělských plánů a kontingentních dodávek. MAV NF také koordinoval práci místních společenských organizací zapojených v Národní frontě, dohlížel na jejich vztah „lidově demokratickému“ režimu a podněcoval členy k „budovatelským“ úkolům.

Pro usnadnění plnění úkolů Národní fronty byl okres Horšovský Týn rozdělen nejprve do osmi okrsků (Bělá nad Radbuzou, Blížejev, Bukovec, Horšovský Týn, Hostouň, Meclov, Mířkov, Poběžovice). Každý okrsek měl svého instruktora, který zabezpečoval styk MAV NF s OAV NF. Instruktor měl dojíždět na schůze MAV NF, působit jako poradce a dohlížet na jeho činnost. Mimo to se nepravdělně konala zasedání OAV NF rozšířená o předsedy MAV NF. Obec Osvračín společně s Blížejevem, Chotiměř, Lštěním, Malonicemi, Mrchojedy, Nahošicemi, Přívozcem a Výrovem spadala do okrsku Blížejev.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů. Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i MAV NF Osvračín přeměnil na Místní výbor Národní fronty (MV NF) Osvračín. Činnost MV NF se omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací.

Počátkem šedesátých let dvacátého století stagnovala činnost většiny menších MV NF,

aktivně pracovaly převážně jen městské výbory NF a MV NF ve větších obcích. Jak tomu bylo v Osvračíně, se prozatím nepodařilo dohledat, nepochybně MV NF činnost na nějakou dobu přerušil.

K opětovnému ustavení MV NF v Osvračíně došlo v roce 1971. V té době byl platný dokument nazvaný „Národní fronta Československé socialistické republiky a hlavní principy její činnosti“, který schválila 27. ledna 1971 celostátní konference Národní fronty Československé socialistické republiky. Platil až do ukončení činnosti Národní fronty. Činnost Národní fronty se měla soustředit (pod vedením KSČ) na získávání a politické sjednocování tříd a společenských vrstev sdružených ve společenských organizacích a v politických stranách. Současně Národní fronta sjednocovala a koordinovala jejich všeobecnou politickou činnost v souladu s programem a usneseními KSČ.

Podle zprávy o činnosti vypracované Okresním výborem Národní fronty (OV NF) Domažlice sdružoval v roce 1987 MV NF v Osvračíně 13 členských organizací Národní fronty z Osvračína, Močerad a Mimova a řídilo ho 13 členů.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily. Činnost ukončil i MV NF v Osvračíně. Z činnosti MV NF v Osvračíně se v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.

Funkce původce:

Provádění očisty společnosti od odpůrců KSČ a očisty "politického a veřejného života" od "reakčních živlů a nespolehlivých funkcionářů";

dohled nad nekomunistickými politickými stranami;

koordinace a řízení práce společenských organizací zapojených v Národní frontě;

koordinace a řízení průběhu státně politických akcí;

organizace voleb;

kádrová práce;

kontrola činnosti veřejných orgánů;

dohled nad hospodářskými, kulturními, církevními, školskými a sociálními záležitostmi včetně zemědělství.

Normy konstitutivní:

Zákon č. 75/1948 Sb., o volbách do Národního shromáždění.

Zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Vnitřní struktury:

Orgány Národní fronty na všech stupních nebyly voleny, ale jmenovány vedením masových organizací a politických stran. Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla byl jmenován předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s OAV NF na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opise na OAV NF. Jako pomocné orgány si MAV NF ustavoval (stálé či dočasné) komise. Schůze MAV NF se konaly obvykle jednou za měsíc.

Zdroje informací:

Prameny:

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta - okresní výbor Horšovský Týn, kar 1, inv. č. 3.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta - okresní výbor Horšovský Týn, kar 9, inv. č. 39.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta - okresní výbor Domažlice, kar 65, inv. č. 282.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta - okresní výbor Domažlice, kar 79, inv. č. 291.

GARKISCH, Miloš - TOPINKA, Jiří. Národní fronta - okresní výbor Beroun 1948-1990 : inventář [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017-01-12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

PEŠŤÁK, Michael. Národní fronta - krajský výbor Plzeň (1939) 1948-1990 : inventář [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Literatura:

BĚLINA, Pavel a kol. Kronika Českých zemí. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. Dějiny zemí Koruny české v datech. Praha : Libri, 1999.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. Národní fronta 1948-1960. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav - TRÁVNÍČEK, Tomáš. Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. Únor 1948 a akční výbory Národní fronty. Praha : Academia, 1978.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

O uložení dokumentů MAV NF Osvračín či jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace. Původce pravděpodobně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou žádné stopy ukládacího systému. Zvláště původce ukládal zápisy ze schůzí.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“.

Přímý zdroj akvizice:

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Osvračín vznikl v roce 2019 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn (NAD č. 570), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Osvračín jeden karton spisů z let 1948-1952 (č. j. SOAP/010-382/2019). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Osvračín.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Osvračín obsahuje archiválie z let 1948-1952 vzniklé z činnosti MAV NF Osvračín.

Jednotky popisu jsou rozděleny do dvou sérií: orgány MAV NF a úřední agenda MAV NF. Do série orgány MAV NF jsou zařazeny zápisy ze schůzí MAV NF, do série úřední agenda všechny ostatní archiválie. Vzhledem k tomu, že dochované spisy nejsou označeny žádnými ukládacími znaky, zpracovatelka se rozhodla je zpracovat podle uměle vytvořeného pořádacího schématu. Schéma pro jejich uspořádání vzniklo na základě prostudování a rozboru písemností archivního fondu s přihlédnutím k uměle vytvořenému schématu sestavenému pro uspořádání archiválií archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice. Spisy jsou rozčleněny do pěti skupin (organizační záležitosti; činnost MAV NF; celonárodní a jiné organizace; státně politické akce; kádrová práce). Pořadí jednotlivých složek v rámci kartonu značí číslo uvedené za lomítkem ukládací jednotky karton (kar).

Z hlediska úplnosti stavu zachování je tento archivní fond označen jako torzovitý, z významných archiválií v něm úplně chybějí zápisy ze schůzí z let 1948 a 1951-1954, přičemž z roku 1949 se dochoval pouze jeden zápis a z roku 1950 jen tři zápisy ze schůzí. Podací protokoly se nedochovaly, pokud vůbec byly vedeny.

Při současném pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Archivní pomůcka byla zpracována prostřednictvím softwarové aplikace ELZA (software pro elektronické zpracování archiválií).

Budoucí přírůstky:

Nepředpokládají se.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Nepoškozený.

Pravidla zpracování:

WANNER, Michal a kol. Základní pravidla pro zpracování archiválií. Druhé rozšířené vydání, Praha : Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2015.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

Nejvýznamnější archiválie archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Osvračín představují zápisy ze schůzí místního akčního výboru, částečně se v nich odráží činnost Národní fronty v obci. Ustavení MAV NF a jeho aktivitu dokládá zpráva o činnosti MAV NF za rok 1948, ovšem pro vytvoření ucelenějšího obrazu o jejím fungování v Osvračíně je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn (NAD č. 570). Místní výbory Národní fronty se řídily usneseními okresního výboru Národní fronty, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. V archivním fondu Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn můžeme proto dohledat například informace o ustavení a schválení členů MAV NF v Osvračíně. Pro zkoumání činnosti Národní fronty v Osvračíně po roce 1960 je vhodné probádat archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (NAD č. 551).

V souvislosti s ochranou osobních údajů je třeba, podle zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, a zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů, upozornit především na archiválie uložené ve složce nazvané "Národní a politická spolehlivost, prověřování členů, kádrové posudky".

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Zpracovatel jednotky popisu: Žáčková Monika

Datum popisu: 18.11.2020

Příloha

Seznam použitých zkratk

bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
ELZA	elektronické zpracování archiválií
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
NAD	Národní archivní dědictví
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
ONV	okresní národní výbor
OV NF	okresní výbor Národní fronty
Poř. č.	pořadové číslo
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ÚAV NF	ústřední akční výbor Národní fronty

223101010/2035

1

Národní fronta - místní akční výbor Osvračín

čeština

počet ej: kar 1

1

2

Orgány MAV NF

1//1

3

kar 1/1

Zápisy ze schůzí MAV NF Osvračín
20.11.1949-24.5.1950

1949-1950

2

4

Úřední agenda MAV NF

2/1

5

Organizační záležitosti

2/1//1

6

kar 1/2

Oběžníky, pokyny, informace ÚAV NF a OAV NF

1948-1950

2/2

7

Činnost MAV NF

2/2//1

8

kar 1/3

Zpráva o činnosti MAV NF Osvračín

1948

2/2//2

9

kar 1/4

Seznam členů MAV NF Osvračín, nepřijetí funkce

1948-1950

2/2//3

10

kar 1/5

Vyjádření MAV NF Osvračín k přidělu půdy a domu z
konfiskátů a z konfiskovaného bývalého velkostatku

1948

2/2//4

11

kar 1/6

Příděly a odprodej inventáře zámku v Osvračíně

1948-1949

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
2/2//5	12	kar 1/7
Seznam členů nově navrženého MNV Osvračín		1948
2/2//6	13	kar 1/8
Rolnická komise (oznámení o zbavení funkce A. Hölla)		1948
2/2//7	14	kar 1/9
Volební komise (návrh členů)		1948
2/3	15	
Celonárodní a jiné organizace		
2/3//1	16	kar 1/10
Seznam členů Okresního mysliveckého spolku Staňkov z obce Staňkov		1948
2/3//2	17	kar 1/11
Oznámení jmen členů újezdní a místní školní rady		1948
2/3//3	18	kar 1/12
Jednotný svaz českých zemědělců - místní sdružení Osvračín (plán práce)		1950
2/3//4	19	kar 1/13
Tělocvičná jednota Sokol Osvračín (komise pro sokolské otázky, oznámení o konání schůze)		1948-1952
2/4	20	
Státně politické akce		
2/4//1	21	kar 1/14
Oslavy narozenin Klementa Gottwalda (mj. pojmenování ovocného sadu "Gottwaldův sad")		1948

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
-------------------	---------	--------------------------

2/5	22	
-----	----	--

Kádrová práce

2/5//1	23	kar 1/15
--------	----	----------

Národní a politická spolehlivost, prověřování členů, kádrové posudky		1948-1952
---	--	-----------

Název archivní pomůcky: Národní fronta - místní akční výbor Osvračín

Značka fondu: NF MAV Osvračín

Časové rozmezí archivní pomůcky: 1948-1952

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: kar 1

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 23

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,04 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 18. listopadu 2020

Zpracovatel archivního souboru: Žáčková Monika

Archivní pomůcku sestavil: Žáčková Monika

Počet stran archivní pomůcky: 13

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Radka Kinkorová, dne 18. 11. 2020, č. j. SOAP/10-561/2020